
Vladimir ŠEKS

MIRNA
REINTEGRACIJA
HRVATSKOGA
PODUNAVLJA I IZBORI
ZA TIJELA LOKALNE
SAMOUPRAVE

Izbori u Hrvatskom Podunavlju bili su ključan i nezaobilazan korak i uvjet kako za početak procesa njegove mirne reintegracije u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske tako i za uspješni završetak toga procesa. Temeljna načela za pregovore za rješavanje pitanja istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema od 3. listopada 1995. godine bili su pravno polazište za raspisivanje izbora. U skladu s iznesenim Temeljnim načelima (točka 11. – „Po završetku će se prijelaznog razdoblja održati izbori za tijela lokalne uprave“), dana 12. studenoga 1995. godine potpisan je *Temeljni sporazum o istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Srijemu* između Milana Milanovića, vođe srpskog pregovaračkog izaslanstva, i Hrvoja Šarinića, vođe izaslanstva hrvatske Vlade.

Taj sporazum, među ostalim, podrazumijeva:

točka 1. *Postojati će prijelazno razdoblje od 12 mjeseci koje može biti produženo najduže na još jedno razdoblje istog trajanja, ako to traži jedna od strana.*

.....

točka 12. *Ne kasnije od trideset dana prije isteka prijelaznog razdoblja Prijelazna će uprava organizirati izbore za tijela lokalne vlasti, uključujući za općine, distrikte i županije, te pomoći da srpska zajednica imenuje zajedničko Vijeće općine. Od međunarodnih organizacija i institucija (npr. OESS i UN), te od zainteresiranih država traži se da nadziru izbore.*

.....

točka 14. *Ovaj sporazum stupa na snagu nakon što Vijeće sigurnosti usvoji rezoluciju koja će pozitivno odgovoriti na zahtjeve iz ovog sporazuma.*

Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda na svojoj sjednici održanoj 15. siječnja 1996. godine donijelo je Rezoluciju

1037, kojom su uspostavljeni UNTAES i Prijelazna uprava u Hrvatskom Podunavlju. Tekst Rezolucije donosim u cijelosti.

Vijeće sigurnosti,

pozivajući se na svoje ranije relevantne rezolucije, a posebice 1023 od 22. studenoga i 1025 od 30. studenoga 1995. godine;

potvrđujući ponovo svoju opredijeljenost za nezavisnost, suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske i naglašavajući s tim u vezi da su područja istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema sastavni dio Republike Hrvatske;

naglašavajući važnost koju pridaje punom poštivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda na svim tim područjima;

izražavajući svoju potporu Temeljnom sporazumu o području istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema potpisanom 12. studenoga 1995. između Vlade Republike Hrvatske i lokalne srpske zajednice (u daljnjem tekstu: Temeljni sporazum);

razmotrivši Izvještaj Glavnog tajnika od 13. prosinca 1995. (S/1995/1028);

naglašavajući značaj koji ono pridaje međusobnom priznanju zemalja nasljednica bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, unutar njihovih međunarodno priznatih granica;

uz želju da podrži strane u njihovim naporima za postizanje mirnog rješenja njihovih sporova i na taj način pridonese postizanju mira u cijeloj regiji;

naglašavajući obvezu država članica da ispune sve svoje obveze prema Ujedinjenim narodima u svezi operacija održanja mira Ujedinjenih naroda u bivšoj Jugoslaviji;

utvrdivši da situacija u Hrvatskoj i nadalje predstavlja prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti;

odlučno u osiguranju mira i slobode kretanja osoblja operacije očuvanja mira Ujedinjenih naroda u Republici Hrvatskoj, i s tim ciljevima, a u skladu s Poglavljem VII. Povelje Ujedinjenih naroda,

1. Odlučuje uspostaviti za početno razdoblje od 12 mjeseci operaciju očuvanja mira Ujedinjenih naroda za područje koje se spominje u Temeljnom sporazumu, koja će se sastojati od vojne i civilne komponente, pod nazivom Prijelazna uprava Ujedinjenih naroda za Istočnu Slavoniju, Baranju i Zapadni Srijem (UNTAES).

2. Zahtjeva od Glavnog tajnika da imenuje, u dogovoru sa stranama i Vijećem sigurnosti Prijelaznog upravitelja, koji će imati sveukupne ovlasti nad civilnim i vojnim komponentama UNTAES-a, a koji će obnašati ovlasti dane Prijelaznom upravitelju u Temeljnom sporazumu.

3. Odlučuje da se demilitarizacija područja, kao što je predviđeno Temeljnim sporazumom, završi u roku od 30 dana od dana kad Glavni tajnik izvijesti Vijeće, a na temelju procjene Prijelaznog upravitelja da je vojna komponenta UNTAES-a razmještena i spremna preuzeti misiju.

4. Zahtjeva od Glavnog tajnika da mjesečno podnosi izvještaj Vijeću, s tim da prvi takav izvještaj mora podnijeti u roku od tjedan dana nakon datuma koji je određen za završetak demilitarizacije, u skladu s gore navedenom točkom 3., u svezi djelatnosti UNTAES-a i provedbe Temelnog sporazuma od strane potpisnica.

5. Upozorava strane da se suzdrže od bilo kakvih jednostranih akcija koje bi mogle spriječiti prijelaz s UNCRO na UNTAES, ili provedbu Temelnog sporazuma i potiče ih da nastave prihvaćati mjere za izgradnju pomirenja s ciljem promicanja međusobnog povjerenja;

6. Odlučuje da će najkasnije 14 dana nakon datuma koji je određen za završetak demilitarizacije u skladu s gore navedenim člankom 3, razmotriti jesu li strane pokazale volju za provođenje Temelnog sporazuma, uzevši u obzir djelovanja strana i informacije koje Glavni tajnik dostavlja Vijeću.

7. Poziva strane da se u potpunosti pridržavaju svojih obveza u skladu s Temeljnim sporazumom i da u potpunosti surađuju s UNTAES-om.

8. Odlučuje da će ponovno razmotriti mandat UNTAES-a ukoliko u bilo kojem trenutku primi izvještaj Glavnog tajnika da se strane u velikoj mjeri ne pridržavaju svojih obaveza preuzetih Temeljnim sporazumom.

9. Zahtjeva od Glavnog tajnika da najkasnije do 15. prosinca 1996. Vijeću podnese izvještaj o UNTAES-u i provedbi Temelnog sporazuma, i izrazi svoju spremnost da ocijeni situaciju u svjetlu tog izvještaja.

10. Odlučuje da će se vojna komponenta UNTAES-a sastojati od snaga s početnim razmještajem od 5.000 vojnika koji će imati slijedeći mandat:

a) Nadgledati i omogućiti demilitarizaciju u skladu s dogovorom strana u Temeljnom sporazumu, prema rasporedu i postupku koje će odrediti UNTAES;

b) Nadzirati dobrovoljan i siguran povratak izbjeglica i raseljenih osoba u njihove domove u suradnji s Visokim povjerenikom za izbjeglice Ujedinjenih naroda, a u skladu s Temeljnim sporazumom;

c) Doprinostiti svojim prisustvom održavanju mira i sigurnosti u regiji;

d) Na drugi način pomagati u provedbi Temelnog sporazuma.

11. Odlučuje da će u skladu s ciljevima i zadaćama navedenim u člancima 12. do 17. izvještaja glavnog tajnika od

13. prosinca 1995. civilna komponenta UNTAES-a imati sljedeći mandat:

a) Uspostaviti privremene policijske snage, odrediti njihovu strukturu i veličinu, razviti program osposobljavanja i nadgledati njegovo provođenje, kao i nadzirati postupak prema prijestupnicima i sistem zatvora, što je brže moguće, kao što je navedeno u članku 16 (a), izvještaja Glavnog tajnika;

b) Preuzeti poslove vezane uz civilnu upravu, kao što je navedeno u članku 16 (b) izvještaja Glavnog tajnika;

c) Preuzeti poslove vezane uz funkcioniranje javnih službi kao što je navedeno u članku 16 (c) izvještaja Glavnog tajnika;

d) Omogućiti povratak izbjeglica kao što je navedeno u članku 16 (e) izvještaja Glavnog tajnika;

e) Organizirati izbore, pomoći u njihovu provođenju i razjasniti rezultate kao što je navedeno u članku 16 (g) izvještaja Glavnog tajnika i u članku 12. Temelnog sporazuma; i

f) Preuzeti druge aktivnosti opisane u izvještaju Glavnog tajnika, uključujući i pomoć u koordinaciji planova za razvoj i gospodarsku obnovu regije i onih opisanih ovdje dolje u članku 12.

12. Odlučuje da će UNTAES isto tako nadzirati pridržavanje obiju strana danim obvezama, kao što je navedeno u Temeljnog sporazumu, da će poštivati najviši stupanj ljudskih prava i temeljnih sloboda, promicati atmosferu povjerenja među lokalnim stanovništvom bez obzira na njihovo etničko podrijetlo, te nadzirati i omogućivati deminiranje teritorija unutar regije i održavati aktivnima javne službe.

13. Poziva Vladu RH da UNTAES i Ured za vezu Ujedinjenih naroda u Zagrebu uključi u pojam „mirovne snage i operacije Ujedinjenih naroda u Hrvatskoj“ po sadašnjem Sporazumu o statusu snaga s Ujedinjenim narodima i zahtjeva od Glavnog tajnika da hitno potvrdi, a najkasnije do datuma spomenutog gore u članku 3., da li je to učinjeno.

14. Odlučuje da države članice, bilo na nacionalnom nivou ili kroz regionalne organizacije ili dogovore, mogu na zahtjev UNTAES-a i na temelju postupaka propisanih od Ujedinjenih naroda poduzeti sve potrebne mjere, uključujući i blisku zračnu potporu u obrani UNTAES-a i, u skladu s time pomoći u povlačenju UNTAES-a.

15. Zahtijeva da UNTAES i multinacionalne provedbene snage (IFOR) uspostavljene Rezolucijom Vijeća 1031. (1995) od 15. prosinca 1995. surađuju, na primjereni način međusobno, kao i s Visokim predstavnikom.

16. Poziva strane potpisnice Temelnog sporazuma na suradnju sa svim agencijama i organizacijama koje pomažu u aktivnostima vezanim uz provedbu Temelnog sporazuma, a u skladu s mandatom UNTAES-a.

17. *Zahtijeva od svih međunarodnih organizacija i agencija koje djeluju u regiji da usko surađuju s UNTAES-om.*

18. *Poziva države i međunarodne financijske institucije da podrže i surađuju s naporima promicanja razvoja i gospodarske obnove Regije.*

19. *Ističe odnos između ispunjenja obaveza koje su strane dale u Temeljnem sporazumu i spremnosti međunarodne zajednice da osigura financijska sredstva za obnovu i razvoj.*

20. *Potvrđuje da će sve države u potpunosti surađivati s Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju i njegovim tijelima, a u skladu s odredbama Rezolucije 827. (1993) od 25. svibnja 1993. godine i Statutom Međunarodnog suda, i da će se pridržavati zahtjeva za pomoć ili naredbi koje izda Sudbeno vijeće u skladu s člankom 29. Statuta.*

21. *Naglašava da će UNTAES surađivati s Međunarodnim sudom u provedbi njegovog mandata, uključujući i zaštitu mjesta koje odredi tužitelj i osobe koje provode istrage za Međunarodni sud.*

22. *Zahtjeva od Glavnog tajnika da Vijeću što je prije moguće podnese na razmatranje izvještaj o mogućnostima zemlje domaćina da doprinese pri smanjivanju troškova operacije.*

23. *Odlučuje i nadalje aktivno pratiti situaciju.*

Dan prije donošenja naprijed navedene Rezolucije, 14. siječnja 1996. godine, Vlada Republike Hrvatske upućuje *Pismo o dovršenju mirne reintegracije područja pod prijelaznom upravom Republike Hrvatske*, koje glasi:

St. 1.

Izbori u području pod Prijelaznom upravom održati će se u skladu s Temeljnim sporazumom od 12. studenoga 1995., u nadležnosti Prijelaznog upravitelja i prema postupku definiranom u zakonima Republike Hrvatske, na dan 16. ožujka 1997. Vlada Republike Hrvatske osigurati će u potpunosti mogućnost svim osobama koje imaju pravo glasa na izborima za lokalna tijela vlasti u području da se točno pojave na popisima glasača za te izbore i da u potpunosti na njima sudjeluju. Izbori za lokalna tijela vlasti u drugim područjima Republike Hrvatske održati će se istog dana. Lokalna tijela vlasti u dijelovima županija Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske koje su pod Prijelaznom upravom, biti će uspostavljena, u skladu s izbornim rezultatima koje potvrdi Prijelazni upravitelj i prema Ustavu i zakonima Republike Hrvatske te operativnom stavku 11. Rezolucije Vijeća sigurnosti 1037 (1996) unutar zakonski propisanog roka, no ne kasnije od 30 dana nakon izbora.

St. 2.

Pripadnici lokalne srpske etničke zajednice, kao i svi drugi hrvatski državljani, imaju pravo na sudjelovanje u lokalnim izborima ako su imali prebivalište u vrijeme popisa stanovništva 1991. godine, u dijelovima županije Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske koji su trenutačno pod Prijelaznom upravom. Posjedovanje dokumenata o hrvatskom državljanstvu/identitetu (domovnica/osobna iskaznica) ključan je preduvjet za sudjelovanje na izborima.

St. 3.

U skladu s Temeljnim sporazumom od 12. studenog 1995. godine, hrvatski državljani koji su pripadnici srpske etničke zajednice, doseljeni u to područje prije početka mandata UNTAES-a i koji trenutačno žive u području pod Prijelaznom upravom, a koji nisu imali prebivalište u tom određenom području u vrijeme održavanja popisa stanovništva 1991. godine, mogu odabrati da glasaju za a) lokalna tijela vlasti uspostavljena u skladu s hrvatskim zakonima ako trenutačno žive u područjima koja pokrivaju ta tijela, bilo da je teritorij tih tijela u cijelosti ili djelomično unutar takvih područja; b) takva lokalna tijela vlasti uspostavljena prema hrvatskim zakonima, u području njihovog prebivališta iz 1991. godine. Kako bi se dobila evidencija onih Srba koji nisu imali prebivalište u navedenom području u vrijeme popisa stanovništva 1991. godine, a koji trenutačno žive na području pod kontrolom UNTAES-a, hrvatske vlasti i UNTAES organizirati će registraciju. Hrvatske vlasti izdati će isprave o državljanstvu/identitetu (domovnica/osobna iskaznica) tim osobama dovoljno rano kako bi im omogućile da sudjeluju na izborima.

St. 4.

Srpskoj etničkoj zajednici iz područja pod Prijelaznom upravom jamči se da će biti zastupljena u tijelima lokalne uprave i samouprave u skladu s pravima i načelima iznesenim u ustavnom zakonu o pravima etničkih zajednica i nacionalnih manjina i zakona o lokalnoj upravi i samoupravi. Ovime se jamči da će njihov predstavnik biti na položaju podžupana u obje županije. Razmjerna srpska zastupljenost, uključujući i više položaje, u lokalnoj službi zdravstvene zaštite, policije i sudstva u ovom području, koje sada tvori područje pod Prijelaznom upravom, jamči se bez obzira kakve bi upravne podjele mogle biti uvedene u budućnosti. Najmanje tijekom prve godine nakon lokalnih izbora broj lokalnih policajaca iz srpske i drugih nehrvatskih etničkih zajednica biti će oko 700 ili 800. Pripadnici srpske etničke zajednice iz područja

koje je trenutačno pod Prijelaznom upravom imenovati će Zajedničko vijeće općina. Vodstvo Zajedničkog vijeća općina sastajati će se najmanje jednom svaka četiri mjeseca izravno s Predsjednikom Republike ili pročelnikom predsjedničkog kabineta.

St. 5.

Nakon slijedećeg popisa pučanstva Republike Hrvatske, broj mjesta rezerviran na navedenim izborima za pripadnike srpske i drugih nacionalnih manjina u Zastupničkom domu Sabora Republike Hrvatske održavati će razmjer njihove zastupljenosti kako to bude utvrđeno rezultatima popisa pučanstva.

St. 6.

Glede zastupljenosti u Županijskom domu, Predsjednik Republike imenovati će, u skladu s odredbom članka 71., stavka 4. Ustava, dva predstavnika iz redova srpske etničke zajednice kao zastupnike u Županijskom domu.

St. 7.

Predstavnici srpske etničke zajednice iz područja o kojemu je riječ biti će imenovani na više mjesta u Ministarstvu razvitka i obnove i u Uredu za prognanike i izbjeglice, a na razini ne nižoj od pomoćnika ministra u ministarstvima unutarnjih poslova, pravosuđa, prosvjete i kulture. U skladu sa zakonima i drugim propisima Republike Hrvatske, oni će također imati pravo na odgovarajuće sudjelovanje na razini stručnjaka i u radnim tijelima Sabora Republike Hrvatske.

St. 8.

Vlada Republike Hrvatske, u skladu s postojećim hrvatskim zakonima i statutima te međunarodno prihvaćenim standardima, ovime jamči da će pripadnici srpske manjine i drugi pripadnici drugih manjina unutar područja pod Prijelaznom upravom imati puna prava glede obrazovne i kulturne autonomije. Glede naobrazbe, pripadnici srpske manjine i pripadnici drugih manjina unutar područja pod Prijelaznom upravom imati će pravo pripremiti i primijeniti obrazovni program koji gaji kulturni identitet, povijest i nasljeđe utoliko ukoliko to nije na štetu bilo kojeg prava ili povlastica što se tiče međunarodnih obrazovnih standarda i hrvatskih zakona. U sklopu kulturnog identiteta pripadnika srpske manjine ili bilo kojeg drugog pripadnika drugih manjina unutar naprijed navedenog područja, oni će, prema zakonu, imati puno pravo sačuvati i gajiti individualni

kulturni identitet time da to ne utječe na bilo koje pravo ili povlasticu što se tiče prava hrvatskih pripadnika.

St. 9.

Pripadnici srpske etničke zajednice mogu osnovati Vijeće srpske etničke zajednice. Vijeće se može obraćati predsjedniku Republike i hrvatskoj vlasti, predlažući i promičući rješenje pitanja od zajedničkog interesa za nacionalnu manjinu.

St. 10.

Ministar obrane donijeti će posebnu odluku za sve pripadnike srpske etničke zajednice iz područja pod Prijelaznom upravom o odgodi služenja vojske za razdoblje od dvije godine nakon kraja mandata UNTAES-a. Nakon proteka razdoblja odgode od dvije godine, molbe za odgodu služenja vojske na osobni zahtjev pripadnika srpske etničke zajednice u području pod Prijelaznom upravom razmatrati će Ministarstvo obrane. Iznimke koje su naprijed specificirane neće ograničiti ni na koji način odnosna građanska prava onih kojih se to tiče, uključujući pravo na dobivanje hrvatske putovnice, koja su ustavom zajamčena svim državljanima Hrvatske.

St. 11.

Pripadnici srpske i drugih etničkih zajednica iz područja pod Prijelaznom upravom koji su žrtve rata, osobito invalidi, udovice i djeca bez roditelja, imati će puna zdravstvena i socijalna prava u skladu sa zakonima i drugim propisima Republike Hrvatske, osim prava koja su definirana u Zakonu o pravima hrvatskih branitelja.

St. 12.

Vlada Republike Hrvatske ponovno potvrđuje u ovom pismu svoje obveze koje proizlaze iz odredaba i odredbe Ustava Republike Hrvatske, Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i pravima nacionalnih i etničkih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, svih drugih mjerodavnih zakona, Temeljnog sporazuma od 12. studenoga 1995. godine, Rezolucije Vijeća sigurnosti UN 1037 i Izjave o zapošljavanju koju je potpisao predstavnik hrvatske Vlade 16. prosinca 1996. godine. Ništa u ovom pismu neće se tumačiti tako da na bilo koji način umanjuje odredbe naprijed navedenih dokumenata.

Hrvatski sabor zahtijevao je u Rezoluciji od 27. rujna 1996. godine od Prijelazne uprave da provede izbore do 15. prosinca 1996. godine. U Rezoluciji se, među ostalim, ističe da je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda produ-

ljilo mandat UNTAES-a od 15. studenoga 1996. do 15. srpnja 1997. godine. Također, Hrvatski Šabor pozvao je Vladu Republike Hrvatske i lokalnu srpsku zajednicu da surađuju s UNTAES-om, ponajprije u stvaranju uvjeta i poduzimanju drugih mjera potrebnih za održavanje lokalnih izbora, a u skladu s temeljnim sporazumom, a čija je organizacija u mandatu UNTAES-a.

Vladin Ured prijelazne uprave donio je vremenski okvir mirne reintegracije u pogledu izbora. Prema njemu u siječnju će početi pripreme za izbore, poglavito u vezi s izdavanjem dokumenata i utvrđivanjem popisa birača u hrvatskom Podunavlju. Bilo je predviđeno da se izbori održe 15. ožujka 1997. godine. Međutim, 30. prosinca 1996. godine, nakon razgovora Tuđman – Klein, najavljeni su lokalni izbori za 16. ožujka 1997. godine. Na zahtjev međunarodne zajednice (ponajprije zbog kašnjenja u registraciji birača) konačan datum lokalnih izbora još jedanput je bio pomaknut, i to za 13. travnja 1997. godine.

Tadašnji prijelazni upravitelj general Jacques Paul Klein 30. siječnja 1997. godine stanovnicima područja pod nadzorom UNTAES-a, posebice Srbima, održao je važan govor u kojemu ih je snažno potaknuo da izađu na izbore te je istaknuo što time dobivaju.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman 12. veljače 1997. godine raspisao je za 13. travnja lokalne izbore (za općinska vijeća, gradska vijeća, županijske skupštine i Gradsku skupštinu Grada Zagreba) za cjelokupni teritorij Republike Hrvatske, pa i za Hrvatsko Podunavlje okupirano u srbijanskoj oružanoj agresiji, a tada pod prijelaznom upravom Ujedinjenih naroda.

Tim povodom je na 3746. sastanku Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, održanom 7. ožujka 1997. godine, u vezi s točkom „Stanje u Hrvatskoj“, radi razmatranja točke „Stanje u Hrvatskoj“ od strane Vijeća, njegov predsjednik dao sljedeću izjavu:

„Vijeće sigurnosti razmotrilo je izvješće glavnoga tajnika od 24. veljače 1997. (S/1997/148) o prijelaznoj upravi UN-a za istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srijem (UNTAES) i najnovijim događajima u toj regiji. Vijeće podsjeća na izjavu svoga predsjednika od 31. siječnja 1997. (S/PRST/1997/4) i opetovano poziva sve strane na punu suradnju s UNTAES-om i privremenim upraviteljem (...) Vijeće sigurnosti slaže se s mišljenjem sadržanim u izvješću glavnoga tajnika o tome da je, uz punu suradnju svih strana, 13. travnja 1997. realističan i izvediv datum održavanja slobodnih i poštenih izbora u regiji (...) Vijeće sigurnosti ističe da su prikupljanje dokumenata o držav-

ljanstvu, potpuno sudjelovanje na izborima i sudjelovanje u hrvatskom političkom životu kao jednakopravnih građana na temelju provedbe prava i jamstava sadržanih u pismu Vlade RH od 13. siječnja 1997. (S/1997/27, prilog) u najboljem interesu pripadnika srpske zajednice. Vijeće žali zbog destruktivnih aktivnosti nekih elemenata srpske zajednice u regiji, koji su stvorili ozračje političke agitacije i nesigurnosti. Vijeće poziva sve stanovnike regije da slijede pametno vodstvo, ostanu u regiji i preuzmu odgovornost za svoju budućnost kao građani Republike Hrvatske (...) Vijeće sigurnosti naglašava da će održavanje izbora ovisiti i o spremnosti Vlade RH da ispuni sve preduvjete, uključujući izdavanje dokumenata, osiguranje podataka i pravodoban završetak tehničkih uvjeta potrebnih za certifikaciju. Vijeće zamjećuje ohrabrujući napredak koji Vlada RH ostvaruje u tom kontekstu. Međutim, Vijeće je zabrinuto zbog nejednake provedbe tih postupaka. Vijeće poziva Vladu RH da udvostruči napore koji će osigurati završetak potrebnih tehničkih priprema za održavanje izbora (...) Vijeće sigurnosti snažno poziva Vladu RH da objavi, kao gestu uvjeravanja srpske zajednice, formalnu javnu potvrdu usmenih jamstava danih UNTAES-u kako su navedeni u pismu glavnoga tajnika od 21. siječnja 1997. (S/1997/62), te da potvrdi svoje obveze kako su navedene u stavcima 28. i 29. izvješća glavnoga tajnika. Vijeće također poziva Vladu RH da pravedno i dosljedno primijeni zakon o amnestiji na sve osobe pod svojom nadležnošću. Vijeće ističe da će dugoročni uspjeh mirne reintegracije u velikoj mjeri ovisiti o opredijeljenosti Vlade RH za pomirbu i njenoj spremnosti da onim Srbima koji trenutačno žive u regiji osigura jednaka prava kao hrvatskim građanima (...) Vijeće sigurnosti dijeli ozbiljnu zabrinutost, kako se navodi u izvješću glavnoga tajnika, zbog toga što nije ostvaren napredak glede budućnosti raseljenih osoba u regiji i uspostave jednakog tretmana u području stambenog zbrinjavanja, pristupa sredstvima i kreditima za obnovu te povrata vlasništva, u skladu s Temeljnim sporazumom o regiji istočne Slavonije, Baranje i zapadnoga Srijema (S/1995/951) i hrvatskim pravom. Vijeće potvrđuje pravo svih izbjeglica i raseljenih osoba na povratak svojim domovima na području RH i na život u sigurnim uvjetima. Vijeće pozdravlja prijedlog UNTAES-a i Visokoga povjerenika UN-a za izbjeglice (UNHCR) o povratku raseljenih osoba, i poziva Vladu RH da o tom prijedlogu raspravi bez odgode i da u potpunosti surađuje s UNTAES-om i UNHCR-om u provedbi, te da objavi jasnu i nedvosmisleni javnu izjavu i poduzme konkretne mjere kojima će potvrditi jednaka prava svih raseljenih osoba bez obzira na

nacionalnost (...) Vijeće sigurnosti pozdravlja opredijeljenost SR Jugoslavije i Republike Hrvatske za ostvarivanje napretka u svojim bilateralnim odnosima, posebno vezano uz trajnu demilitarizaciju pograničnog područja i ukidanje viznog režima, što bi uvelike pridonijelo izgradnji povjerenja na lokalnoj razini i stabilizaciji regije (...) Vijeće sigurnosti podsjeća na svoju rezoluciju br. 1079 (1996.) od 15. studenoga 1996. i izražava namjeru razmotriti preporuke, koje će dati glavni tajnik odmah nakon uspješnog održavanja izbora, o budućoj nazočnosti UN-a u skladu s provedbom Temelnoga sporazuma (...) Vijeće sigurnosti traži od glavnoga tajnika da ga redovito izvješćuje o stanju. Vijeće će se nastaviti aktivno baviti ovim pitanjem.“

Prijelazni upravitelj general Klein je 11. ožujka 1997. godine proglasio održavanje izbora za općinske i gradske skupštine u Hrvatskome Podunavlju za 13. travnja 1997. godine. Tekst njegova proglašenja donosim u cijelosti.

„U skladu s ovlastima Prijelaznog upravitelja Regije istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, Rezolucijom Vijeća sigurnosti 1037., točkom 12., Temelnog sporazuma od 12. studenog 1995. godine, Pismom Vlade Republike Hrvatske o završetku mirne reintegracije Regije pod Prijelaznom upravom kao i s predsjedničkom izjavom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda,

Prolašavam održavanje izbora za
općinske i gradske skupštine
13. travnja 1997. godine

Izbore treba organizirati Zajednički provedbeni odbor za izbore, a provesti mjesni izborni odbori, imenovani od strane Zajedničkog provedbenog odbora za izbore.

Istodobno s izborima za općinske i gradske skupštine ista izvršna tijela provest će izbore unutar Regije za sljedeća upravna tijela;

A) za Skupštine Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije;

B) za Županijski dom Sabora Republike Hrvatske.

A u skladu s raspisivanjem izbora od strane Vlade Republike Hrvatske 14. veljače 1997. godine.

Vrijeme za imenovanje kandidata za svaku od općina i gradova, za županijske skupštine, kao i za Županijski dom počet će teći od sutra 12. ožujka 1997. godine, a trajat će 12 dana za lokalna upravna tijela i 14 dana za Županijski dom.

Pored postojećih općinskih granica, objavljujem sljedeće dogovorene promjene općinskih granica, kojima se obrazuju nove općine pod upravom UNTAES-a:

Vladimir Šeks

**Mirna reintegracija
Hrvatskoga Podunavlja
i izbori za tijela lokalne
samouprave**

- a. selo Negoslavci postat će zasebna općina;
- b. sela Ostrovo, Gaboš, Karadžičevo, Markušica i Podrinje obrazovat će općinu sa sjedištem u Markušici;
- c. sela Šodolovci, Koprivna, Petrova Slatina, Paulin Dvor, Ada, Polača i Silaš obrazovat će općinu sa sjedištem u Šodolovcima;
- d. sela Majske Međe, Bolman, Novi Bolman, Jagodnjak i Novi Čeminac obrazovat će općinu sa sjedištem u Jagodnjaku.

Nadalje, u skladu s izvršnim ovlastima koje imam objavljujem da će Tenja i Mirkovci postati prijelazne općine koje će kao takve godinu dana poslije izbora postupno prestati postojati i početi normalno djelovati kao mjesni odbori općina Osijek odnosno Vinkovci.

Općine i gradovi za koje se izbori raspisuju navedeni su u Dodatku A ovoj Izjavi.

Glasači za ove izbore bit će upisani u biračke popise u skladu sa sljedećim dogovorenim kriterijima:

Redoviti birački popisi:

1. popis osoba koje su 1991. godine živjele u Regiji i koje su podigle hrvatske dokumente za svoje službeno prebivalište;

2. popis prognanika koji sada žive u Regiji, koji su u Regiju došli nakon 1991. godine, a prije 15. siječnja 1996. godine, podigli svoje dokumente i koji su odlučili glasovati za upravna tijela u Regiji.

Popisi za glasovanje u odsutnosti:

1. popis prognanika koji sada žive u Regiji koji su u Regiju došli nakon 1991. godine, a prije 15. siječnja 1996. godine podigli dokumente i odlučili glasovati za upravna tijela izvan Regije;

2. popis prognanika koji su registrirani u Uredu za prognanike i izbjeglice, a koji će glasovati izvan Regije.

Popisi birača bit će objavljavani zajedno s redovitim ažuriranim popisima, kako bi se glasačima omogućila provjera popisa i po potrebi podnošenje zahtjeva za upis, dopunu ili brisanje s popisa birača, putem nadležnih tijela u UNTAES-ovim uredima za dokumente.

Najkasnije 6 dana prije izbora bit će osigurani uvjeti za raspodjelu popisa birača i ažuriranih podataka registriranim političkim strankama.

Registracija birača bit će završena 25. ožujka 1997. godine.

Odbor za popise birača ovjerit će popise birača najkasnije 8 dana prije dana izbora.

U skladu s istim ovlastima, proglašavam i Kodeks ponašanja za predstojeće izbore, kao dio ovog Dokumenta objavljenog kao Dodatak B, koji stupa na snagu odmah.“

General Klein je 19. travnja 1997. godine ocijenio provedene izbore slobodnim i poštenim. Prema neslužbenim podacima na izbore je od 98.000 građana s pravom glasa, izašlo oko 70.000 birača.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, nakon provedenih izbora i konstituiranja lokalnih vlasti, dao je sljedeću ocjenu: „Uspješna provedba izbora i konstituiranje svih tijela lokalne vlasti u Hrvatskom Podunavlju dokaz je da većina lokalnog srpskog pučanstva prihvaća Hrvatsku kao svoju državu.“

U povodu uspješno organiziranih i održanih izbora u regiji istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, na 3775. sastanku Vijeća sigurnosti UN-a, održanom 8. svibnja 1997. godine, radi razmatranja točke „Stanje u Hrvatskoj“ od strane Vijeća, njegov predsjednik dao je sljedeću izjavu:

„Vijeće sigurnosti pozdravlja pismo glavnoga tajnika od 29. travnja 1997. (S/1997/343), u kojem se navode zaključci privremenoga upravitelja o uspješnom održavanju izbora u regiji istočne Slavonije, Baranje i zapadnoga Srijema u RH koji su započeli 13. travnja 1997., pod Privremenom upravom UN-a za istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srijem (UNTAES). Vijeće sigurnosti slaže se s ocjenom privremenoga upravitelja da održavanje tih izbora predstavlja bitan korak za ostvarivanje daljnjeg napretka u mirnoj reintegraciji regije i označava važnu prekretnicu za legitimnu zastupljenost lokalnog stanovništva u hrvatskom ustavnom i pravnom sustavu. Vijeće zahtijeva brzo formiranje novoizabranih tijela lokalne samouprave te brzu i potpunu provedbu aktivnosti iz Temelnoga sporazuma (S/1997/951, prilog) i pisma Vlade RH od 13. siječnja 1997. (S/1997/27, prilog), uključujući osnivanje Zajedničkoga vijeća općina i imenovanje lokalnih Srba na zajamčene položaje u parlamentarnim i administrativnim strukturama RH. Vijeće sigurnosti skreće pozornost na zaključak privremenoga upravitelja da prije, tijekom i nakon izbora nisu zabilježeni slučajevi zastrašivanja, nasilja ni izbornih nepravilnosti. Vijeće pozdravlja dobru volju i smisao za suradnju koje su sve strane iskazale u procesu. Vijeće sigurnosti naglašava važnost dvosmjernog povratka svih raseljenih osoba u Hrvatskoj, kao i pravo stanovnika države da slobodno odluče gdje žele živjeti. U tom kontekstu, Vijeće pozdravlja Sporazum zajedničke radne skupine

Vladimir Šeks

**Mirna reintegracija
Hrvatskoga Podunavlja
i izbori za tijela lokalne
samouprave**

o operativnim postupcima povratka (S/1997/341, prilog). Vijeće traži od Vlade RH da striktno provede taj sporazum. Vijeće poziva obje strane na suradnju u dobroj vjeri na temelju Temelnoga sporazuma, i naglašava potrebu za poštivanjem ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, u cijeloj zemlji kako bi se osigurao uspjeh procesa reintegracije. Vijeće sigurnosti izražava zahvalnost UNTAES-u i onim elementima međunarodne zajednice, uključujući promatrače OESS-a, Vijeća Europe i članove diplomatske zajednice, čiji su napori omogućili uspješno održavanje izbora. Vijeće pohvaljuje UNTAES zbog rješavanja tehničkih teškoća poduzimanjem odlučnih mjera, koje su u velikoj mjeri pridonijele uspješnom održavanju izbora. Vijeće sigurnosti očekuje preporuke glavnoga tajnika, u svjetlu napretka svih strana u ostvarivanju Temelnoga sporazuma, o daljnjoj nazočnosti UN-a u istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Srijemu uz mogućnost restrukturiranja UNTAES-a, u skladu s provedbom Temelnoga sporazuma, u šestomjesečnom razdoblju s početkom 16. srpnja 1997. u skladu sa svojom rezolucijom br. 1079 (1996).“

Slika 1.

Djelatnici poglavarstva Grada Vukovara na izlazu iz UNTAES područja u rujnu 1997. godine (snimak: Boris Bajrak, dokumentacija Gradskog poglavarstva Vukovara)

